

Serfőző Simon

Herczeg István kazincbarcikai kiállításának megnyitójára

Meggyőződésem, hogy Sajószentpéteren, ezen a Kazincbarcikához közeli településen, nem a semmiből teremtődött több rajzoló ember is, Barczy Pál, Feledy Gyula vagy az itt ezúttal bemutatkozó Herczeg István, akinek ugyancsak ez a kisváros a szülőtte földje. S persze Mezey István, van-e, aki e nevet nem ismeri? De itt élt és szolgálta a templomos híveket Demeter István, aki a festés, rajzolás mellett verseket is írt. Az egyik szomszéd falu vallja büszkén magáénak Lenkey Zoltánt. Mindegyikőjük névre, hírre tett szert.

Egy bokorból valók ők mindnyájan, s lám egy környezetből is. Mi más lenne gyanítható, ha nem a hely szellem annak különleges megtermékenyítő ereje, amely ennyi tehetséget tudott a művészetek szolgálatába állítani. Ez a szellem pedig az itt élő emberek lelkéből való. Azokéból az emberekből, akik munkájukkal az utánuk jövőknak példát mutattak, szorgalomból, életrevalóságból. Rászolgáltak a megbecsülésre, élhetőbb jövőre, nem a hiábavaló robotra, kiszolgáltatottságra. S akik – éppen ezért – nagyon vágyhattak arra, másoknál is jobban, hogy életük ne tűnjön el, mint a semmi. Arcukat fel tudják mutatni az időnek.

Ez a vágy, az elődöket megidéző belső ösztönzés érezhető ki Herczeg István nem egy rajzából, a teremtés más-más alkalmatosságaival létrehozva azokat: tussal, ceruzával, ecsettel. S mint általában a természeti népek képzeletében, hiedelemvilágban, – Herczeg István lélekben közeli rokonuk lehet –, a képeken többnyire együtt van a legenda és a valóság, egybeolvad a közel és a távol, a föld szakadék mélye, az ég magassága. A felül- és alulnézet. A halál és az élet.

De a műveknek másik tágassága is megmutatkozik. Márpedig a háttérben felmutatott tájak naiv üdesége, hullámozó zöldje, körülveve tiszta vizű folyóval, kanyarulatokkal, angyali fákkal, s egy másik képen ott áll a tagbaszakadt sziklatömb, a megkövült anyag végső részeken.

Herczeg István szemléletében egyszerre fedezhető fel a paradicsomi tisztaságú képvilág, a mese és a csoda, majd a földre kivetett ember krisztusi szenvedése és meghurcoltatása. A totemalakú kövek – ezek az időtlenségnek alakzatai –, jól érzékeltetik, hogy az ember bár vesztesen kerül ki a megmaradásért folytatott örökös küzdelemből, a lehetetlennel szembeni bajvívása mégis fölemelő, kiállásra és nem megadásra sarkall. Szembenézése az idővel tiszteletét parancsolja Istennek, embernek egyaránt.

Harmóniára vágyik Herczeg István, harmónia azonban nincs a földön, a hiánya

csupán. Bár néha mintha ideig-óráig földerengene ugyan, aztán elvész a távolodó láthatáron. Ennek a gyönyörű vágyakozásnak s a vágyainkat elemésztő valóságos világ megmutatásáról szól ez a kiállítás. Hogy ami felépül estére, elomlik reggelre. Ám Déva várának akkor is fel kell épülnie. Ha vér kell, akkor a vért adva érte. Ezért jöttünk erre a földre – ha eddig nem tudtuk volna.

Elhangzott 2011. december 1-jén Kazincbarcikán, a Művelődési Központ Kiállítótermében; Herczeg István Idő és lélek című kiállításán.

Herczeg István grafikája